

Igitabo cya Daniyeli — Umubare wa Mbere

Ulai na Hiddekel

Jeff Pippenger

2023-11-21

“Abakozi b’Imana n’abaturage batangazaga ko ubuhanuzi bwa Daniyeli n’Ibyahishuwe bwari amayobera adatengerwa. Ariko Kristo yeretse abigishwa be amagambo y’umuhanuzi Daniyeli yerekeye ibyagombaga kuba mu gihe cyabo, maze aravuga ati: ‘Usoma wese abyumve.’ Matayo 24:15. Kandi ukuvuga ko Ibyahishuwe ari amayobera, bidashobora gusobanurwa, guhakanywa n’umutwe ubwawo w’icyo gitabo uti: ‘Ibyahishuwe bya Yesu Kristo, ibyo Imana yamuhaye ngo yereke abagaragu bayo ibikwiriye kuzabaho bidatinze.... Hahirwa usoma, hahirwa n’abumva amagambo y’ubu buhanuzi, bakitondera ibyanditswemo; kuko igihe kiri bugufi.’ Ibyahishuwe 1:1–3.”

“Umuhanuzi aravuga ati: ‘Hahirwa usoma’—hari abatazasoma; umugisha si uwabo. ‘N’abumva’—hari n’abandi, na bo, banga kumva ikintu icyo ari cyo cyose cyerekeye ubuhanuzi; umugisha si uw’iri tsinda. ‘Kandi bakitondera ibyanditswemo’—benshi banga kwitaho imiburo n’amabwiriza bikubiye mu Ibyahishuwe. Nta n’umwe muri abo ushobora kwiyitirira umugisha wasezeranywe. Abaseka iby’ubwo buhanuzi bose, kandi bagashinyagurira ibimenyetso byatangiywe hano mu buryo bukomeye, bose banga guhindura imibereho yabo no kwitegurira ukuza k’Umwana w’umuntu, ntibazahabwa umugisha.”

“Dushingiye ku buhamya bw’Ihumekerwa, ni gute abantu batinyuka kwigisha ko Ibyahishuwe ari ubwiru, budashobora kugerwaho n’ubwenge bw’umuntu? Ni ubwiru bwahishuwe, igitabo cyafunguwe. Kwiga Ibyahishuwe biyobora ibitekerezo ku buhanuzi bwa Daniyeli, kandi byombi bitanga inyigisho z’ingenzi cyane, zatanzwe n’Imana ku bantu, zerekeye ibyabaye bizaba ku iherezo ry’amateka y’iyi si.” *The Great Controversy*, 340.

“Kwiga Ibyahishuwe biyobora ibitekerezo ku buhanuzi bwa Daniyeli.” Hari bamwe babona ubuhanuzi mu gitabo cya Daniyeli gusa. Ariko Daniyeli atanga imirongo ibiri y’ukuri, kandi ukuri kugereranya ubuhanuzi bwe ni ibice bitandatu bya nyuma by’igitabo cye. Ibice bitandatu bya mbere bitanga ubuhanuzi bwashushanyijwe, ari na bwo, muri rusange, butaramenyekana. Mbere y’uko dusuzuma ibice bitandatu bya mbere bya Daniyeli, turasobanura impamvu mu by’ukuri hari ubuhanuzi bubiri gusa bugereranywa mu bice bitandatu bya nyuma bya Daniyeli. Mushiki wacu White agaragaza ubwo buhanuzi bubiri yerekeza ku nzuzi ebyiri zikomeye za Shinari. Iyo twemeye ikigereranyo ashwiraho, tubona urufunguzo rutuma tubona ubuhanuzi bubiri, kandi bubiri gusa, mu bice bitandatu bya nyuma bya Daniyeli.

“Umucyo Daniyeli yahawe n’Imana wari ugenewe by’umwihariko iyi minsi y’imperuka. Iyereka yabonye ku nkombe z’Ulayi na Hidekeli, inzuzi zikomeye z’i Shinari, ubu riri gusohozwa, kandi ibyabaye byose byahanuwe bidatinze bizasohora.” *Testimonies to Ministers*, 112.

Iyereka ryo mu gice cya munani ryatangiye ku ruzi rwa Ulayi.

Mu mwaka wa gatatu wo ku ngoma y'umwami Belushazari, neretswe iyerekwa, ari jyewe Daniyeli, nyuma y'irya nabanje kwerekwa. Nuko mbona mu iyerekwa; maze biba, nkiri kubona, mbona ndi i Shushani mu rugoro rw'umwami, ruri mu ntara ya Elamu; kandi mbona mu iyerekwa ko nari ku ruzi Ulayi. Daniyeli 8:1, 2.

Igihe twafashe iyo paragarafu yo mu *Testimonies to Ministers*, aho Sœur White yerekezaga kuri “Ulayi na Hiddekel” kandi akabyita “inzuzi zikomeye za Shinari,” twari turimo dusesengura iyo paragarafu tuyikuye muri kimwe mu bisobanuro by'ingenzi cyane ku byerekeye kwiga ibitabo bya Daniyeli n'Ibyahishuwe mu nyandiko za Sœur White. Muri uwo mwandiko aravuga ati: “Harakenewe kwigwa Ijambo ry'Imana mu buryo bwegerereye kurushaho; by'umwihariko Daniyeli n'Ibyahishuwe bikwiriye kwitabwaho kuruta uko byigeze kubaho mu mateka y'umurimo wacu.”

Niducengera neza imirongo ibiri ya mbere tumaze kuvuga yo muri Daniyeli igice cya munani, itanga ubuhamya bubiri bwo mu nyandiko ubwabwo ku kuri gukunze kwirengagizwa. Daniyeli aravuga ati, “mu mwaka wa gatatu wa” Belushazari “erekwa ryarambonekeye.” Hanyuma akongeraho ati, “nyuma y'irya ryambonekeye ubwa mbere.” Uyu murongo ushobora gusobanurwa mu buryo bubiri, kandi uburyo ubwo ari bwo bwose butanga umwanzuro umwe rwose.

Malayika Gaburiyeli ni we wazanye umucyo w'ubuhanuzi kuri Daniyeli, nk'uko yabigenje ku bahanuzi bose, kuko yari yarasimbuye Satani nk'umwitwaza w'umucyo wo mu ijuru. Ibyo bisobanura ko buri tegeko ryose ry'ubuhanuzi riboneka mu Byanditswe ryayobowe na Gaburiyeli. Yaba Daniyeli yarabisobanukiwe cyangwa atarabimenye, mu murongo wa mbere w'igice cya munani, si uko gusa agaragaza ikitegerezo cy'ingenzi cy'ubuhanuzi, ahubwo anatanga abagabo babiri bo kugihamya muri uwo murongo. icyo Daniyeli yanditse mu murongo wa mbere ni uko yari yarahawe iyerekwa mbere y'iyerekwa yaboneye ku ruzi Ulayi. Iyerekwa ryo ku ruzi Ulayi ryaje mu mwaka wa gatatu wa Belushazari. Iyerekwa ryabanje, mbere y'iyerekwa ryo ku ruzi Ulayi, ryaje mu mwaka wa mbere wa Belushazari.

Mu mwaka wa mbere wa Belushazari umwami w'i Babuloni, Daniyeli yarose inzozo kandi abonera ibonekerwa byo mu mutwe we ari ku gitanda cye; maze yandika izo nzozi, avuga incamake y'ibyo yabonye. Daniyeli 7:1.

Mu murongo wa mbere w'igice cya munani, Daniyeli aragaragaza ko na we yabonye iyerekwa mu mwaka wa mbere wa Belushazari, kuko avuga ati: “nyuma y'iryo nabonekeye ubwa mbere.” Mbese iyerekwa ry'i Ulayi ryabaye nyuma y'iyerekwa ryo mu mwaka wa mbere wa Belushazari, cyangwa se iyerekwa ryabaye nyuma y'iryambere muri ayo mayerekwa yombi ajyanye? icyo wasubiza cyose ni cyo. Iyerekwa ry'uruzi Ulayi ni rya yandi n'iyerekwa ryo mu gice cya karindwi. Gaburiyeli ari gukoresha ihame ry'ubuhanuzi ryitwa “gusubiramo no kwagura,” kandi icyarimwe n'itegeko rivuga ko ikintu gishingwa n'ubuhamya bw'ababiri. Ayo mayerekwa yombi avuga ku bwami buvugwa mu buhanuzi bwa Bibiliya.

Iyerekwa ryo mu gice cya karindwi rigaragaza ubwo bwami nk'inyamaswa z'inkazi, bityo rigashimangira kandi rikabushyira mu rwego rw'ububasha bwabwo bwa gisivili. Iyerekwa ryo mu gice cya munani rigaragaza ubwo bwami nyene rikoresheje ibimenyetso biva mu murimo w'ubuturo bwera bw'Imana, nubwo buri kimenyetso cyose cyo muri uwo murimo w'ubuturo

bwera cyononwe nkana, kugira ngo giserure ugusenga kw'igihimbano. Daniyeli umunani igaragaza ubwo bwami bumwe nk'ubwo mu iyerekwa ryo mu gice cya karindwi, ariko ikabushyira mu rwego rwabwo rw'idini.

Iyerekwa rya Ulai ryo muri Daniyeli igice cya munani risubiramo kandi rikagura iyerekwa ryo mu gice cya karindwi. Igice cya karindwi kigaragaza urwego rwa gisivili rw'ubwami bwo mu buhanuzi bwa Bibiliya, naho igice cya munani kikagaragaza urwego rw'idini rw'ubwami bwo mu buhanuzi bwa Bibiliya. Iyo ibi bimenyekanye, ni bwo bishobora gusobanuka ko ibice bya karindwi n'icya munani ari iyerekwa rimwe. Igice cya cyenda ni ho Gaburiyeli aza gutanga ibisobanuro by'ingingo y'igihe iri mu iyerekwa ryo mu gice cya munani. Ni cyo gituma iyerekwa rya Ulai rihagararira ibice bya karindwi, icya munani n'icya cyenda by'igitabo cya Daniyeli. Hanyuma uruzi Hidekeli rugatangizwa mu gice cya cumi.

Mu mwaka wa gatatu wa Kuro umwami w'u Buperesi, Daniyeli, witwaga Beluteshazari, yahishuriwe ikintu; kandi icyo kintu cyari ukuri, ariko igihe cyagenwe cyari kirekire. Asobanukirwa n'icyo kintu, kandi ahabwa gusobanukirwa iby'iyerekwa. Muri iyo minsi jyewe Daniyeli nari mu makuba yo kuboroga ibyumweru bitatu byuzuye. Sinariye umutsima uryoshye, kandi inyama na vino ntibyigeze byinjira mu kanwa kanjye, habe no kwisiga amavuta na busa, kugeza aho ibyumweru bitatu byuzuye birangiriye. Ku munsu wa makumyabiri na kane w'ukwezi kwa mbere, nkiri ku nkombe y'uruzi runini, ari rwo Hidekeli. Daniyeli 10:1-4.

Iyerekwa ry'uruzi Hidekeli ritangiza amateka y'ubuhanuzi yerekeye umwami wo mu majyaruguru. Ritangirana no guseniyuka kw'ubwami bwa Alegizandere Mukuru, rikagaragaza uburyo amateka yakurikiyeho yazamukaga kandi agasubira inyuma, aho amaherezo abasigaye bahanganye bonyine nyuma yo guseniyuka k'ubwami bwa Alegizandere Mukuru baba ari umwami w'ukuri wo mu majyepfo ahanganye n'umwami w'ukuri wo mu majyaruguru. Amaherezo rigera ku mateka y'ubupapa, ari bwo buhita buba umwami wo mu majyaruguru wo mu buryo bw'umwuka; maze ku iherezo ry'igice cya cumi na kimwe, bugera ku mperuka yabwo, Mikayeli arahaguruka kandi igihe cy'igeragezwa cy'umuntu kirarangira. Incamake yoroshye ni uko iyerekwa ry'uruzi Ulayi ari iyerekwa ry'imbere ry'ubuturo bwera bw'Imana n'ingabo zayo, naho uruzi Hidekeli rukaba iyerekwa ry'inyuma ry'umwanzi w'Imana n'ubwoko bwayo muri ayo mateka nyene. Rikoresha ihame rimwe n'irigaragara mu matorero arindwi no mu bimenyetso birindwi byo mu Ibyahishuwe.

“Abakozi benshi b'ivugabutumwa nta muhati bashyira mu gusobanura Ibyahishuwe. Babyita igitabo kitagira umumaro kwigwa. Babyita igitabo gifunzwe, kuko gikubiyemo inyandiko y'imibare n'ibimenyetso. Ariko izina ubwaryo cyahawe, 'Ibyahishuwe,' rihinyuza icyo gitekerezo. Ibyahishuwe ni igitabo gifunzwe, ariko kandi ni igitabo gifunguye. Cyandika ibyabaye bitangaje bizabaho mu minsi y'imperuka y'amateka y'iyi si. Inyigisho z'iki gitabo zirasobanutse, si iz'amayobera kandi zitasobanutse. Muri cyo hafatwamo umurongo umwe w'ubuhanuzi nk'uwafashwe muri Daniyeli. Hari ubuhanuzi bumwe Imana yasubiyemo, bityo ikerekana ko bugomba kwitabwaho cyane. Uwiteka ntasubira mu bintu bidafite akamaro gakomeye.” Manuscript Releases, volume 8, 413.

Amateka nyayo yo mu mutima n'ayo hanze agaragazwa mu gitabo cya Daniyeli ni yo yongeye gufatirwaho mu gitabo cy'Ibyahishuwe. Uretse umucyo w'ubuhanuzi ukomoka muri ibyo byerekezo byombi, hari n'iyemezwa ry'uburyo bwo gusobanura Bibiliya bwakoreshejwe na William Miller, hanyuma bukaza no gukoreshwa na Future for America. Iyo bisuzumwe neza, igitabo cya Daniyeli, kimwe n'igitabo cy'Ibyahishuwe, ni ububiko bukungahaye cyane bw'ihame ryo kwemeza amahame yo gusobanura ubuhanuzi Bibiliya ubwayo yigaragazamo.

Ulai, nk'insanganyamatsiko y'imbere, na Hiddekel, nk'insanganyamatsiko y'inyuma, na byo kandi bigereranya ubuhanuzi bubiri bwagombaga gufungurwa mu "gihe cy'imperuka." Ulai yafunguwe mu "gihe cy'imperuka" mu 1798, kandi Hiddekel yafunguwe mu "gihe cy'imperuka" mu 1989, igihe, nk'uko bisobanurwa muri Daniyeli igice cya cumi na kimwe, umurongo wa mirongo ine, ibihugu byagereranyaga icyahoze ari Ubumwe bw'Abasoviyeti byatembagajwe n'ubupapa na Leta Zunze Ubumwe z'Amerika.

Iyo iyi migambi yamenyekanye, ni bwo kandi bishobora kumenyekana ko ayo mayerekwa yombi ari mu by'ukuri iyerekwa rimwe, nk'uko amateka y'ubuhanuzi bw'amatorero arindwi n'ibimenyetso birindwi ahagarariye amateka amwe y'ubuhanuzi. Bityo ayo mayerekwa yombi ahinduka inzira Umwami yakoresheje mu rugendo rwo mu gihe cyashize rw'umumarayika wa mbere, kandi icyo Umwami azakoresha mu rugendo rw'ubu n'urw'igihe kizaza rw'umumarayika wa gatatu, kugira ngo habeho igikorwa cyo kugerageza nk'uko cyavuzwe muri Daniyeli igice cya cumi na kabiri, umurongo wa cyenda n'uwa cumi.

Arambwira ati: "Genda, Daniyeli; kuko ayo magambo afunzwe kandi ashyizweho ikimenyetso kugeza mu gihe cy'imperuka. Benshi bazatunganywa, bezwe, kandi bageragezwe; ariko abanyabyaha bazakomeza gukora iby'ubugome; kandi nta n'umwe mu banyabyaha uzasobanukirwa; ahubwo abanyabwenge bazasobanukirwa." Daniyeli 12:9, 10.

Nk'urugero rw'ifungurwa rya Hidekeli mu 1989, nimwite ku byo guhishurirwa kwavuze.

"Mu Byahishuwe ibitabo byose bya Bibiliya ni ho bihurira kandi bikarangirira. Aha ni ho huzurizwa igitabo cya Daniyeli. Kimwe ni ubuhanuzi; ikindi ni ihishurwa. Igitabo cyashyizweho ikimenyetso ntikiri Ibyahishuwe, ahubwo ni cya gice cy'ubuhanuzi bwa Daniyeli cyerekeye iminsi y'imperuka. Marayika yategetse ati: 'Ariko wowe, Daniyeli, hisha ayo magambo, kandi ushire ikimenyetso ku gitabo kugeza mu gihe cy'imperuka.' Daniyeli 12:4." Ibyakozwe n'Intumwa, 585.

Byombi Ulai na Hiddekel byombi bifitanye isano n'iminsi y'imperuka, ariko Abadiventisiti bemeye gusa kwemera ko 1798 ari yo "gihe cy'imperuka" cya Daniyeli, igihe igitabo cye cyagombaga gukurwaho ikimenyetso. Nyamara igice cy'ubuhanuzi "gifitanye isano n'iminsi y'imperuka" mu buryo burushijeho kuba nyabwo ni imirongo itandatu ya nyuma yo mu gice cya cumi na kimwe cya Daniyeli, kuko iyo mirongo isoza na Mikayeli ahagurutse igihe igihe cy'igeragezwa cy'abantu kirangiye.

Iyerekwa ry'urubanza, nk'uko rigaragazwa muri Daniyeli igice cya karindwi, icya munani n'icya cyenda, ryari ryarafunzwe kugeza ku "gihe cy'imperuka" mu 1798. Umucyo (watanzwe n'iyerekwa rya Ulayi ryafunguwe) wari itangazo ryo gutangira kw'urubanza rw'iperereza, si

irisozwa ry'urubanza. Umucyo wafunguranywe n'iyerekwa rya Hidekeli ugaragaza irangira ry'urubanza rw'iperereza, kandi ni na wo murongo wo muri Daniyeli urimo "igice cy'ubuhanuzi kirebana n'iminsi y'imperuka."

Gukurwaho ikimenyetso mu 1798 kwatangaje gutangira k'urubanza rw'iperereza. Gukurwaho ikimenyetso mu 1989 kwatangaje ko iherezo ry'urubanza rw'iperereza ryari ryegereje cyane. Umukono wa Alufa na Omega ugaragara bitagoranye mu gitabo cya Daniyeli, ariko gusa iyo uzi icyo ari cyo, kandi ukaba witeguye kuwushakisha.

Igihe igihe cy'igeragezwa kirangiye muri Daniyeli igice cya cumi na kimwe, umurongo wa mirongo ine n'itanu, hashyirwaho ikimenyetso cya Alfa na Omega. Intangiriro ya Daniyeli yerekana neza rwose aho irangirira. Itangirana n'intambara nyakuri hagati ya Babuloni nyakuri na Isirayeli nyakuri, kandi Babuloni nyakuri iranesha.

Mu mwaka wa gatatu wo ku ngoma kwa Yehoyakimu umwami w'u Buyuda, Nebukadinezari umwami w'i Babuloni yaje i Yerusalemu, arahagota. Kandi Umwami Imana ahana Yehoyakimu umwami w'u Buyuda mu kuboko kwiwe, hamwe n'ibice bimwe vy'ibintu vy'inzu y'Imana; ivyo na vyo abijana mu gihugu ca Shinari mu nzu y'ikigirwamana ciwe, kandi ashira ivyo bintu mu bubiko bw'ubutunzi bw'ikigirwamana ciwe. Daniyeli 1:1, 2.

Mu gice cya cumi na kimwe cy'igitabo cya Daniyeli, umurongo wa mirongo ine n'itanu, intambara yo mu buryo bw'umwuka hagati ya Babuloni yo mu buryo bw'umwuka, igereranywa n'"umwami wo mu majyaruguru", na Isirayeli yo mu buryo bw'umwuka, igereranywa n'"umusozi wera w'icyubahiro", irasozwa, kandi Isirayeli yo mu buryo bw'umwuka itsinda Babuloni yo mu buryo bw'umwuka.

Kandi azashinga amahema y'ingoro ye hagati y'inyanja, ku musozi wera w'ubwiza; nyamara azagera ku iherezo rye, kandi nta uzamufasha. Kandi muri icyo gihe Mikayeli azahaguruka, umutware mukuru uhagararira abana b'ubwoko bwawe; kandi hazabaho igihe cy'amakuba, kitigeze kibaho kuva habaho ishyanga kugeza icyo gihe nyine; kandi muri icyo gihe ubwoko bwawe buzakizwa, umuntu wese uzasangwa yanditswe mu gitabo. Daniyeli 11:45; 12:1.

Ibitabo bya Daniyeli n'Ibyahishuwe ni igitabo kimwe:

"Ibitabo bya Daniyeli n'Ibyahishuwe ni kimwe. Kimwe ni ubuhanuzi, ikindi ni ibyahishuwe; kimwe ni igitabo gifunzwe ikimenyetso, ikindi ni igitabo gifunguwe. Yohana yumvise amayobera inkuba zavuze, ariko ategewe kutayandika." The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 971.

Ibitabo byombi, ari igitabo kimwe, ni umurimo w'ubuhanga buhebuje w'inzigisho z'ubuhanuzi za marayika Gaburiyeli. Ibi mbyandika nzi neza rwose ko ibyo Gaburiyeli yahaye Daniyeli na Yohana byaturutse kuri Yesu, na we akaba yarabihawe na Data wa twese. Intego yanjye si ugushyira hejuru Gaburiyeli, ahubwo ni ugushyira hejuru ihishurwa ryimbitse ry'ibimenyetso biri muri ibyo bitabo byombi, ryerekana uburyo Alfa na Omega yashyizeho amategeko y'ubuhanuzi yo gusobanura Bibiliya yagombaga kugaragazwa muri ibyo bitabo byombi, niba dushaka kubibona.

Reka munyibutse ko, muri iki gihe, umugambi n’iteguro byanjye atari ugutanga ubusobanuro bw’ubuhanuzi bubiri bw’inzuzi Ulai na Hiddekel. Umugambi n’iteguro byanjye ni ukwitana ku buhanuzi buri mu bice bitandatu bya mbere by’igitabo cya Daniyeli. icyo ndi gukora gusa ni ukugaragaza ko ibitabo bya Daniyeli n’Ibyahishuwe, bishoboka ko ari byo bitabo byubatswe mu buryo bwimbitse cyane kurusha ibindi byose biri mu Ijambo ry’Imana. Bitanga ubutumwa bw’ubuhanuzi, ari na ko bihishura imico y’Imana, ari na ko bigaragaza amategeko nyakuri akwiriye gukoreshwa niba umuntu ashaka kumenya ubwo buhanuzi, kandi no kumenya Uwo watanze ubwo buhanuzi.

Urundi rumwe rwerekana ubujyakuzimu bw’izo nzandiko ni uburyo Daniyeli yerekanye “ibihe birindwi” byo mu Balewi makumyabiri na gatandatu. Ubuhanuzi bw’“ibihe birindwi” bwari kandi buracyagomba kuba “ibuye risitaza” ku bwoko bw’Imana, haba muri Isirayeli ya kera, mu rugendo rw’Abamilerite rw’umumarayika wa mbere, no mu rugendo rw’ubu n’urw’ahazaza rw’umumarayika wa gatatu. “Ibuye risitaza,” mu bisobanuro byoroheje, ni ikintu utabona nubwo kiba kiri aho ku mugaragaro. Ni cyo gituma, iyo umaze kumenya “ibihe birindwi” mu gitabo cya Daniyeli, ubona ko biri aho ku mugaragaro koko, ariko kandi ugasanga byihishwe ku bahisemo kutabibona.

Guhisha ikintu kandi kiri ahagaragara mu miterere y’imvugo ni igikorwa gikomeye cyane, kikaba ari ikintu kitashoboraga kwinjizwa mu gitabo icyo ari cyo cyose cy’amayobera cyanditswe n’umuntu. Ni igihangano cy’ubuhanga buhanitse, kuko kiba kiri aho, kigaragara rwose ku muntu wese udashaka kugwa, nyamara ntibishoboka ko kibonwa n’abahitamo kugwa. Ni nko “guhishira ikintu ahagaragara,” uko twabivugaga. Ibyo bigerwaho binyuze mu ihuriro ry’Ubumuntu n’Ubumana.

Nshyigikiye iyo mvugo, kuko nshaka kutwibutsa muri iki gihe ko muri Adventisimu harimo inyigisho Gatolika, nibura uherye igihe Questions on Doctrine yasohokeraga mu 1957, kandi ko iyo nyigisho na yo yazamuye umutwe wayo w’ubugome muri uyu murimo w’ukuri kw’iki gihe wa Future for America. Igitekerezo ni uko Kristo, mu gihe cyo kwigira umuntu, atafashe umubiri yarazwe na Mariya. Birumvikana ko abashyigikiye iyi nyigisho batabivugaga muri ubwo buryo, ariko nyamara ibyo ni byo bigisha. Nyita inyigisho Gatolika, kuko ihame ry’uko umubiri wa Kristo wari ufite ubutungane nk’ubw’umubiri wa Adamu mbere yo gukora icyaha, ari ryo hame nyine rya satani ryakoreshejwe n’itorero Gatolika mu nyigisho yaryo y’icyitwa “ugusamwa kutanduye.” Kandi niba utamenyereye iyo nyigisho ya gipagani y’“ugusamwa kutanduye,” yigisha ko umubiri wa Kristo wakozwe mu buryo ndengakamere nk’uko kamere yo hasi ya Adamu yari imeze mbere y’uko we na Eva bakora icyaha; cyangwa se, nk’uko bivugwa, ko Kristo yari afite kamere ya Adamu yo mbere yo kugwa, itagira icyaha. Yigisha ko Mariya ubwe yahawe mu buryo bw’igitangaza kamere y’umubiri ya Adamu itaragwa mbere y’uko akora icyaha, kugira ngo abe icyombo gitunganye cya Mwuka Wera cyo kwigirira mu mubiri umwana Yesu mu mubiri we utunganye.

Birumvikana, abo mu Itorero ry’Abadiventisiti bashimangira umwanzuro nyirizina werekeye ku mubiri wa Yesu, ntiberekeza ku bitangaza ibyo ari byo byose byabaye kuri Mariya, ariko bahindura imirongo ya Mushiki wa Wera hamwe na Bibiliya, kugira ngo bigishe iyo nyigisho

nyine ya Gatolika. Kuki maze akanya gato ntandukiriye nkava ku kiganiro cy'igitabo cya Daniyeli? Ngiye kubisubiza.

Imiterere n'imiterere by'igitangaza bya Daniyeli n'Ibyahishuwe byasohowe n'uguhurizwa hamwe kw'ubumuntu n'Ubumana. Yesu ni Jambo ry'Imana, kandi Bibiliya ni Jambo ry'Imana. Kamere ya Yesu y'Ubumana n'ubumuntu ihagarariwe byuzuye muri Bibiliya. Amagambo arimo ni ay'Ubumana kandi arimo imbaraga yo kurema ihindura imitima n'ibitekerezo. Ayo magambo ni yo mbaraga nyine yazanye ibintu byose kubaho. Ariko abantu Imana yahisemo kuba ibikoresho byayo mu kwandika Bibiliya, bose bari abanyabyaha. Igice cy'ubumuntu muri iyo mibare gihagarariwe n'abantu bacumuye. Bibiliya ni ihuriro ry'ubumuntu n'Ubumana, kandi abahanuzi bari abanyabyaha, nk'uko buri mwana wa Adamu wese yabaye. Kristo ntiyigeze akora icyaha mu gitekerezo, mu ijambo cyangwa mu gikorwa. Ariko yemeye gufata umubiri wa Mariya nyuma y'imyaka ibihumbi bine yo kononekara. Iyo aza kuba yarafashe rwose kamere yo hasi y'umubiri ya Adamu mbere y'uko Adamu akora icyaha, byari gusaba ko n'umwanditsi wese wa Bibiliya aba atarigeze akora icyaha.

“Guhisha mu buryo bugaragarira buri wese” kwa “ibihe birindwi” mu gitabo cya Daniyeli ntikwakoze gusa n'amagambo Daniyeli yanditse, ahubwo kwanakozwe no kurushaho n'abantu bacumuye bahinduye Bibiliya ya King James. Abantu bacumuye bakoze ku gitabo cya Daniyeli incuro ebyiri, kandi ibyakoze byari kuba bidashobokera umuntu uwo ari we wese kubikora hatabayeho kugenzurwa n'ubuhangange bw'Imana mu buryo bw'ubushobozi bwayo bwo kuyobora ibintu.

Mu nyandiko yacu itaha tuzatangira kugaragaza uburyo Ubumana n'ubumuntu byahishe “ibihe birindwi” byo mu Balewi makumyabiri na gatandatu mu buryo bugaragara igitabo cya Daniyeli, kuko Imana yari yarabimenye mbere, kandi ndetse yarabiteguye, ko bizaba “ibuye risitaza” ry'igeragezwa ku bari mu rugendo rw'umumarayika wa mbere, no ku bari mu rugendo rw'umumarayika wa gatatu.

“Umucyo Daniyeli yakiriye ku Mana yawuhawe by'umwihariko ku bw'iyi minsi y'imperuka. Iyereka yabonye ari ku nkombe z'Ulayi na Hidekeli, iyo nzuzi zikomeye zo muri Shinari, ubu riri mu nzira yo gusohora, kandi ibintu byose byahanuwe bizahita biba.” Testimonies to Ministers, 112.